

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Letna cena četrtek tuzevskega pošiljalno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrlet 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na Slovenski Gospodarski klub v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega škofnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če se naroči 4 skuzni 40 vln, na 8 stranic 60 vln. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Opazništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Društvo se plačuje od enostopenjskega davka na central K 190. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vln. — Inserati se sprejemajo do tozke opoldne. — Nezaprite reklamacije so pošiljne proste.

Oklic.

Volitve za državni zbor (ustavodajno skupščino) so pred durmi. Izid teh volitev bo odločil za našo državo za dolgo vrsto let. Poslanci, ki bodo izvoljeni 28. novembra, bodo izdelali važne temeljne postavke za našo državo. Odločali bodo, kako se bo država vladala bodočih 50 do 100 let, odločali bodo o pravicah in dolžnostih državljanov, o notranji uredbi države, o njenih uradih, o samoupravi ali avtonomiji pokrajin in občin, o finančnih zakonih itd.

Predvsem pa bodo prihodnji državnozborni poslanci doobčili tudi razmerje med državo ter Cerkvijo in vero, ali bo država Cerkvi priznala prostost, ali pa jo bo tlačila in zatirala, ali bo šola verska ali bo brezverska, ali se bo smel zakon sklepati pred duhovnikom v cerkvi, ali pa se bo moral sklepati pred državnim uradnikom, ali bo zakon nerazdružljiv, ali pa se bodo smeli zakone ločiti in sklepati nove zakone.

Ker bo prihodnji državni zbor tako velikanskega pomena, zato se protikrščanske in brezverske politične stranke že na vso moč pripravljajo na volitve. Demokrati ali liberalci, samostojneži, socialni demokrati, komunisti že delajo za volitve z agitacijo po silih in časopisih. Bogati demokrati in liberalne banke darujejo za stranko velikanske zneske — ne po 1000 in 10.000 K, ampak po 100.000 K in še več! Socialni demokrati in komunisti otegujejo, oziroma nalagajo vsak teden svojim pristašem visoke zneske kot strankin davek za volilni sklad.

Vse stranke torej žrtvujejo velikanske svote za volitve, ker dobro vedo, da bodo ravno prihodnje volitve odločile, kako se bo naša država vladala prihodnjih 50 ali 100 let, ali se bo krščanska ali nekrščanska.

Ali naj krščanska Slovenska ljudska stranka in Kmečka zveza v požrtvovalnosti zaostane za nas-

protniki? Brez denarja je volilni boj s tolikimi nasprotniki nemogoč. Denarja je treba za pisarno, za shode, za sestanke, za agitacijo, za letake, knjižice in razne tiskovine. To pri sedanjih draginjah ne stane tisočake, ampak na stotisoče! Pristaši nasprotnih strank zbirajo milijonske sklade! Ali naj s svojo malomarnostjo dopustimo, da zmagajo nasprotniki krščanske vere in nam v državnem zboru vzamejo najdražje svetinje: versko šolo in krščanski zakon!

Ne! To se ne sme zgoditi! Zato pa vsi na delo za volilni sklad!

Krščanski možje in mladeniči, posebno Vi Orli! Krščanske žene in dekleta, navdušene Orlice! Strnite se v ene vrste in zbirajte povsod med svojimi pristaši in prijatelji od hiše do hiše doneske za volilni sklad! Na vsakem skodu, pri vsaki prireditvi, v veselih družbah — kratko povsod naj se nabira volilni sklad. Cisti dobiček vseh prireditev od zdaj zanaprej naj se steka v volilno blagajno. Denarni zavodi, posojilnice in hranilnice naj darujejo v ta namen po svoji moči! Pristaši! Odpovejte se tudi v teh resnih časih kaki odobnosti in darujte prihranek volilnemu skladu! — Doneski za volilni sklad se naj pošiljajo na naslov: Spodnještajerska posojilnica v Mariboru, ali pa na naslov: Dr. A. Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne v Mariboru.

Vsi pristaši na delo za volilni sklad in na agitacijo, in zmagaj bo zopet naša.

Maribor, 12. septembra 1920.

Dr. Josip Hohnjec, dr. Franc Jankovič, F. Pišek, prof. Ivan Vesenjak, poslanci; Vladimir Pušenjak, nadrevizor; Franc Zebot, tajnik Kmečke zveze; Marko Krajnc, urednik; dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne.

Važnost volitev v konstituante.

Minulo je že nekaj časa, odkar je razpadla — grešna Avstrija in so pograle na njenih razvalinah nove, samostojne države, med temi tudi trobratska nam Jugoslavija. Vse države naslednice Avstrije so si tekem osvobodjenja že ustvarile potom konstituante (ustavotvornih skupščin) nove postavke in zakone. Le edino v naši Jugoslaviji še vedno životarimo v Sloveniji po avstrijskih, v Hrvaški po madžarsko-avstrijskih in v Srbiji po srbskih zakonih. In vendar bi že morali posedati mi Slovenci, Hrvači ter Srbi kot skupno državo ujedinjeni narod skupne zakone — eno ustavo. Da torej dobimo skupno ustavo, so razpisane volitve za 28. novembra v ustavotvorno skupščino, ki bi nam naj izdelala skupne postavke in zakone, nam dala novo ustavo in ta državni zbor, ki se bo ukvarjal z ustvaritvijo ter ureditvijo naše nove in za celo našo kraljevino veljavne ustave se imenuje konstituanta.

Ti 28. novembra izvoljeni ustavotvorni poslanci se bodo sešli k ustavotvorni skupščini ali konstituantu že 15. decembra.

Prihodnji državni zbor nam bo torej dal zakone in postavke, ki bodo za vedno ostali veljavni za celotno SHS kraljevino. Izmed vseh parlamentov, ki bodo sploh kedaj v doledni prihodnosti delovali tu v Jugoslaviji, je gotovo ustavotvorni državni zbor za nas vse Jugoslovane največjega pomena ter največje važnosti.

Predvsem pa si mora naš kmet kot podlaga naše države v teh dneh pred temi državnozbornimi volitvami predočiti važnost volitev v konstituante. Kakšna bo ta nova ustava, taka bo tudi politična ter gospodarska usoda našega kmeta. Slovenski kmet, dobro prevdari: Komu boš zaupal tvorbo nove ustave in svoje prihodnje usode? Odgovor na to vprašanje je enostaven: Poslanci za konstituante morajo biti anožje vesti in krščanskega prepričanja ter poznati in posedati smisel za kmetске težnje in bremena.

Kako bi bilo z našim kmetom, njegovimi verskimi svetinjami in davčnimi bremenami, ako bi dobili v konstituantu večino možje brezversko liberalnega ali socialističnega prikroja, nas je že dovolj poučila de-

mokratsko-socialistična vlada, ki nam je hotela vsiliti brezverski učni načrt, kateremu smo se ubranili edino le potom najostrejših protestov. Znan je tudj našemu kmetu oni od demokratov (liberalcev) z vso silo zahtevani „kancelparagraf“, katerega smo komaj pobili. Kaki prijatelji kmeta da so liberalni demokrati, je razvidno iz sedanjega državnega proračuna, potom katerega bi radi demokrati privili ravno kmeta z davčnim vijakom do gospodarske propasti. Da smo se ubranili brezverskega učnega načrta, kancelparagrafa, in če bomo ublažili neznosni državni proračun, gre zasluga edino le sedanjim kmetiskim zastopnikom iz našega Jugoslovanskega kluba in iz srbske radikalne (kmetiske) stranke.

Iz teh par vzgledov, katere je videl ter doživel naš kmet sam, je jasno razvidno, da ne smemo pustiti dostopa v konstituante liberalcem (tudi njihovim sinovom samostojnim ne!) in socialistom, ker bi nam ti ljudje skovali brezversko ustavo in zvalili vso davčno breme iz svojih kapitalističnih ram na ubogega kmeta.

Velevažnost volitev v konstituante zahteva torej možje krščanskega prepričanja in ki so ter bodo ljubitelji kmeta. Ustavotvorne poslance, katerim je krščanstvo vse in ki so prešinjani ljubezni do kmeta, vam bo, slovenski kmetje, dala na razpolago naša v boju za korist in dobrobit kmeta dovolj preizkušena, in od kmetov samih priznana Kmečka zveza. Naši kmetje volite v konstituante, proč od liberalcev, samostojnih in socialistov, ki so sovražniki kmetiskih koristi in vere, držite pri prihodnjih volitvah s Slov. Kmečko zvezo, ki bo razgrnila pred vami kandidatno listo krščanskih mož, ki bodo ustvarili v Beogradu kmetu koristne zakone in postavke.

(Vseh poslancev za konstituante bo 429, od teh pade na Slovenijo 40. Od vseh poslancev mora biti po postavi vsak četrti kvalificiran, to se pravi, mora posedati visokošolsko izobrazbo. Visokošolska izobrazba se zahteva od prihodnjih ustavotvornih poslancev zaradi tega, da pridejo v to velevažno skupščino možje, ki se razumejo na tvorbo zakonov in postav.)

Izvlaček z spomenice Jugoslovanskega kluba.

Član Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Hohnjec je v imenu Jugoslovanskega kluba izročil ministrskemu predsedniku in finančnemu ministru glede državnega proračuna spomenico sledeče vsebine:

Državni proračun je nezakonit, ker ga je vlada kratkoma razglasila, ne da bi ga bili odobrili ljudski zastopniki in ne da bi se bilo o njem razpravljalo v državnem zboru. Ni pa samo nezakonit, ampak je tudi nesprejemljiv, ker nalaga na rame ljudstva neznosna davčna bremena, katera bi naš gospodarski položaj, kateri je itak nepovoljen, tako poslabšala, da bi bili gospodarsko uničeni. Ze sedaj na račun našo posojila in hranilne vloge se stalno dvigajo tako, da noben denarni zavod v Sloveniji ne izkazuje več vlog, kakor dvigov. Predvsem se pa mora ugovarjati proti nameravanim novim davkom, kot zvišanju taks, novemu davku na dedarino in prenosnemu davku na luč (elektrika, sveče, petrolej, karbid) itd. Tudi je veliko previsoko odmerjen davek na sladkor, kavo, olje, riž in kvas. Tudi posredni ali indirektni davki, posebej se trošarine in monopoli ter carine ne odgovarjajo gospodarskim razmeram naših pokrajin. Posebno kričesa krivica je v tem oziru davek na vino, ki je upeljan samo za Slovenijo in davek na sadjevec ter prevelika omejitev proste žganjakuhe. Naše ljudstvo je sicer pripravljeno dati državi, kar potrebuje za obstanek in razvoj, ker država mora živeti, toda država mora skrbeti za dobrobit in gospodarski procvit državljanov in jih s svojimi davčnimi merami ne sme ugonobiti.

Odločni nastop Jugoslovanskega kluba je imel uspeh, državni proračun pride pred državno zbornico, kjer se bo razpravljalo o njem.

Politični ogled.

Jugoslavija. Regent Aleksander se je baje ob priliki potovanja v Pariz zaročil s princesjo Marijo, drugo hčerko romunskega kralja. Regent obišče 17. t. m. Sarajevo.

Jugoslavija in Italija sta se sporazumili glede razdelitve avstroogrške trgovske mornarice. Pogajenja med našo in italijansko državo glede rešitve jadranskega vprašanja se bodo vršila od 20. do 30. t. m.

Naše Narodno predstavništvo se peča sedaj z bolgarsko in avstrijsko mirovno pogodbo.

Naše čete, ki so v okolici Reke, imajo zapoved, da prepredijo vsak D'Annunzijev poizkus zasesti kakor kraje v reški okolici.

Na Koroškem zbirajo Italijani celo divizijo na mejni črti Beljak—St. Vid.

Italija. D'Annunzijo je proglasil Reko za neodvisno državo in jo nazval „Regenza italiana del Carnero“. Po večjih italijanskih mestih je izbruhnila revolucija. Kmetje in delavstvo se polašča nasilnim potom veleposestev. Delavstvo zaseda tvornice v Milanu, Genovi in Turinu. Napram temu delavskemu revolucionarnemu gibanju je vlada brez moči. Ostri izgredi so se doigravali zadnje dni pri Sv. Jakobu v Trstu. Delavstvo je zaprlo pot vojaškim avtomobilom in patroljam z barikadami, nazdravljalo Ljenu in razoroževalo manjše vojaške oddelke. Oblasti so odposlale proti Sv. Jakobu vojaštvo in topništvo. S topovi so razstrelili barikade in pregnali množice s strojnimi. Več oseb je bilo ranjenih in ubitih. V cerkvi sv. Antona novega v Trstu je nek italijanski fantin dvakrat streljal na slovenskega duhovnika, ko je ta pridigoval slovenskemu ljudstvu. K sreči pridigar ni bil zadet. V italijanskem mestu Vivizzano je bil tako hud potres, da je 400 mrtvih, 1110 ranjenih in 25.000 oseb brez strehe.

Ruska-Poljska. Boji med Rusijo in Poljsko so se sicer na dnevnem redu, vendar potekajo brez prave odločitve na eno ali drugo stran. Rusija in Poljska sta že odposlali svoje mirovne odposlance v Rigo, kjer se bodo začela mirovna pogajanja med obema državama 18. t. m.